

Sygn. akt VI ACa 1766/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Ewa Zalewska

Sędzia SA Agata Zając (spr.)

Sędzia SA Marcin Strobel

Protokolant Izabela Nowak

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) SA w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 6 października 2014 r. sygn. akt XVII AmA 87/13

I. zmienia zaskarżony wyrok częściowo nadając mu następującą treść:

„1. uchyla decyzję częściową Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 grudnia 2012 r. nr (...) w punktach I i III, a w pozostałym zakresie oddala odwołanie;

2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Towarzystwa (...) SA w W. kwotę 500 (pięćset) zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu.”;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI ACa 1766/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r., o nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: uokik) i art. 104 § 2 k.p.a., w zw. z art. 83 uokik oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania ws. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: (...), (...)), uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik działanie ww. przedsiębiorcy polegające na

zamieszczeniu we wzorcu umowy pod nazwą „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, stanowiących załącznik do Uchwały Zarządu nr (...) z dnia 18 maja 2009 r., w § 9 ust. 10 postanowienia o treści:

„W przypadku wyceny wysokość szkody ustala się w cenach netto, tj. bez naliczania podatku od towarów i usług (VAT), w oparciu o:

- 1) ceny materiałów nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. ws. wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (DZ. U. nr 38, poz. 329 z dnia 6 marca 2003);
- 2) systemy kosztorysowania (...) dla wymiaru robocizny;
- 3) z zastosowaniem stawek średnich dla robocizny ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu.”,

które to postanowienie jest postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1265

i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 10 lutego 2012 r.

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 uokik i art. 104 § 2 k.p.a., w zw. z art. 83 uokik oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania ws. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W., uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 uokik działanie ww. przedsiębiorcy polegające na ograniczaniu zakresu odpowiedzialności Towarzystwa (...) S.A. wobec konsumentów realizujących roszczenie w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdu, poprzez uznanie, że brak możliwości korzystania z pojazdu jest szkodą niemajątkową, a w konsekwencji wyłączeniu lub ograniczeniu prawa konsumentów do refundacji kosztu najmu samochodu zastępczego, co stanowi naruszenie art. 361 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,

i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 2 stycznia 2012 r.

III. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik oraz stosownie do art. 33 ust. 4, ust. 5 i ust. 6 tej ustawy, nałożył na Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W., z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji karę pieniężną w wysokości 1.023.190 zł płatną do budżetu państwa.

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 21 stycznia 2013 r. wywiodło Towarzystwo (...), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie w całości, ewentualnie o zmianę zaskarżonej decyzji w zakresie punktu I i II sentencji decyzji poprzez uznanie, że powód nie dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesów konsumentów, przy jednoczesnym uchyleniu punktu III decyzji, ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia wniosków wskazanych wyżej, o zmianę zaskarżonej decyzji w zakresie punktu III poprzez odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej lub obniżenie wysokości tej kary.

Decyzji Prezesa zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego i procedury administracyjnej, a w szczególności:

1. naruszenie przepisu § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów; („Rozporządzenie”) w zw. z przepisem art. 33 ust. 3 i ust. 5 Ustawy oraz w zw. z przepisem art. 6, art. 19 i art. 20 Kodeksu postępowania administracyjnego („k.p.a.”) w zw. z przepisem art. 83 Ustawy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na przekazaniu przez Prezesa UOKiK sprawy zakończonej wydaniem Decyzji Delegaturze Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W. („Delegatura”), pomimo że w tej sprawie właściwy był Prezes UOKiK - Centrala w W., a nie zachodził szczególnie uzasadniony przypadek do przekazania tej sprawy Delegaturze, co skutkowało wydaniem

Decyzji z naruszeniem przepisów o właściwości, a w konsekwencji w zw. z przepisem art. 156 § 1 pkt 1 k.p.a. nieważnością Decyzji;

2. naruszenie przepisu art. 33 ust. 6 w zw. z przepisem art. 268a k.p.a. oraz w zw. z przepisem art. 83 Ustawy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na wydaniu przez dyrektora Delegatury Pana Z. J. Postanowienia nr (...) z dnia 22 grudnia 2011 roku (...) oraz Decyzji, pomimo że udzielone mu w dniu 22 grudnia 2011 roku upoważnienie umocowywało go jedynie do podpisania Decyzji, co skutkowało wydaniem postanowienia o wszczęciu Postępowania oraz Decyzji z przekroczeniem zakresu umocowania, a w konsekwencji w zw. z przepisem art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. nieważnością Decyzji;

3. naruszenie przepisu art. 24 ust. 2 pkt 1 Ustawy poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów wskazaną w art. 24 ust. 2 pkt 1 Ustawy jest stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. („Rejestr”), przez przedsiębiorcę, który nie uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem tych postanowień do Rejestru;

4. naruszenie przepisu art. 27 ust. 2 w zw. a przepisem art. 24 ust. 1 i ust. 2 Ustawy poprzez jego błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania polegającego na uznaniu, że:

- stosowanie przez Powoda w § 9 ust. 10 wzorca umowy o nazwie: „Ogólne warunki

ubezpieczenia autocasco”, stanowiącego załącznik do Uchwały Zarządu nr (...) z dnia 18 maja 2009 r. („OWU”), postanowienia o następującej treści:

„W przypadku wyceny wysokość szkody usiadała się w cenach netto. tj. bez naliczenia podatku od towarów i usług (VAT). w oparciu o:

1) ceny materiałów nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz. U nr 38 poz. 329 z dnia 6 marca 2003 r.);

2) systemy kosztorysowania (...) dla wymiaru robocizny;

3) z zastosowaniem stawek średnich dla robocizny ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu.”,

jest stosowaniem postanowienia wzorca umowy wpisanego do Rejestru pod numerem (...), a zatem stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy postanowienie stosowane przez (...) nie jest tożsame ani literalnie ani funkcjonalnie z postanowieniem wpisanym do Rejestru;

- stosowanie przez Powoda praktyki opisanej w punkcie II sentencji Decyzji, polegającej na uznawaniu, że brak możliwości korzystania z pojazdu jest szkodą niemajątkową, a w konsekwencji wyłączeniu lub ograniczeniu prawa konsumentów do refundacji kosztów najmu samochodu zastępczego jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy takie działanie (...) nie było bezprawne i nie godziło w zbiorowe interesy konsumentów, a zatem nie mogło stanowić praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów;

5. naruszenie przepisu art. 27 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 i ust. 2 Ustawy w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 Kodeksu cywilnego („k.c.”) poprzez uznanie za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru, stosowanie przez Towarzystwo postanowienia § 9 ust. 10 OWU, pomimo że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny i określa główne świadczenie strony - Towarzystwa, a zatem pomimo że zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. postanowienie to nie może stanowić niedozwolonego postanowienia wzorca umowy, a jednocześnie poprzez niewykazanie, że powyższa

praktyka Towarzystwa narusza zbiorowe interesy konsumentów w sposób inny niż poprzez stosowanie postanowienia tożsamego z postanowieniem wpisanym do Rejestru;

6. naruszenie przepisu art. 805 § 2 pkt 1 w zw. z przepisem art. 353¹ k.c. w zw. z przepisem art. 361 § 2, przepisem art. 363 § 2 k.c. oraz w zw. z przepisem art. 12a ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej („u.d.u.”) poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że do świadczenia ubezpieczyciela przy dobrowolnym ubezpieczeniu majątkowym - typu autocasco stosuje się zasadę pełnego odszkodowania, to jest, że świadczenie ubezpieczyciela musi pokrywać szkodę ubezpieczonego w pełnej wysokości;

7. naruszenie przepisu art. 22⁽¹⁾ k.c. w zw. z przepisem art. 24 ust. 1 i 2 Ustawy poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż poszkodowany będący osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, który zgłasza zakładowi ubezpieczeń roszczenie na podstawie przepisu art. 822 § 4 k.c. (actio directa) jest konsumentem, w związku z czym (...) stosując praktykę opisaną w punkcie II rozstrzygnięcia Decyzji dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy taka osoba występując z roszczeniem do zakładu ubezpieczeń nie dokonuje z zakładem ubezpieczeń czynności prawnej i z tych powodów nie może być uznana za konsumenta;

8. naruszenie przepisu art. 7 k.p.a. w zw. z przepisem art. 83 Ustawy oraz przepisem art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z przepisem art. 84 Ustawy, polegające na błędnym ustaleniu stanu faktycznego stanowiącego podstawę wydania Decyzji, będącym skutkiem braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału i wadliwej oceny wiarygodności oraz mocy dowodów zgromadzonych w Postępowaniu, polegające w szczególności na:

- błędnym ustaleniu, jakoby postanowienie stosowane przez Towarzystwo w § 9 ust. 10 OWU było postanowieniem tożsamym z postanowieniem wpisanym do Rejestru pod numerem (...), podczas gdy z brzmienia stosowanego przez (...) postanowienia wynika, iż nie jest ono niejednoznaczne, a zatem nie spełnia przesłanki uznania go - jak to miało miejsce w przypadku postanowienia wpisanego do Rejestru pod numerem (...) - za postanowienie niedozwolone.

Powyższe naruszenie miało istotny wpływ na wynik sprawy bowiem skutkowało ustaleniem, że stosowanie przez Powoda postanowienia zawartego w § 9 ust. 10 OWU jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów;

- błędnym ustaleniu, że łączna kwota niewypłaconej części odszkodowania w wysokości odpowiadającej podatkowi VAT, która nie została wypłacona na skutek stosowania przez Powoda Postanowienia, będąca miarą realnego zagrożenia zbiorowych interesów konsumentów, wynosi 2.465.010 złotych, podczas gdy kwota ta obejmuje zarówno kwotę odpowiadającą wysokości podatku VAT, która nie została wypłacona została przez Towarzystwo przedsiębiorcom, jak również kwotę odpowiadającą wysokości podatku VAT, która nie została wypłacona konsumentom. Powyższe naruszenie miało istotny wpływ na wynik sprawy bowiem stanowiło okoliczność obciążającą (...) skutkującą zwiększeniem wymiaru nałożonej przez Prezesa UOKiK kary pieniężnej;

- błędnym ustaleniem, że stosowana przez Powoda praktyka polegająca na odmowie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego poszkodowanym będącymi osobami fizyczną nieprowadzącymi działalności gospodarczej miała charakter generalny i była skierowana do wszystkich konsumentów, podczas gdy z dokonanych przez (...) i przekazanych w toku postępowania obliczeń wynika, iż roszczenia tego rodzaju zostały oddalone jedynie w 0,48 % zgłoszonych roszczeń.

Powyższe naruszenie miało istotny wpływ na wynik sprawy bowiem skutkowało ustaleniem, że stosowanie przez Powoda praktyki dotyczącej zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy w rzeczywistości odmowa zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego miała charakter marginalny i stanowiła efekt indywidualnej oceny danego roszczenia. Postępowanie (...) nie miało charakteru praktyki generalnej a odmowa refundacji miała miejsce w jednostkowych przypadkach.

9. naruszenie przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z przepisem art. 111 Ustawy poprzez nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości kary nałożonej Decyzją istotnych okoliczności zarzucanego naruszenia przepisów Ustawy.

Prezes UOKiK wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 6 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uchylił zaskarżoną decyzję w całości i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 377 zł tytułem kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń faktycznych:

Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych. Umowy ubezpieczenia zawierane są z klientami, wśród których są też konsumenci, w oparciu o wzorce umowne.

Zgodnie z uchwałą Zarządu nr (...) z dnia 18 maja 2009 r., do umów ubezpieczenia zawartych od dnia 1 czerwca 2009 r. stosowano wzorzec umowy o nazwie „Ogólne warunki ubezpieczenia autocasco”, zawierający w § 9 ust. 10 następujące postanowienie :

„W przypadku wyceny wysokość szkody ustala się w cenach netto, tj. bez naliczania podatku od towarów i usług (VAT), w oparciu o:

- 1) ceny materiałów nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. ws. wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (DZ. U. nr 38, poz. 329 z dnia 6 marca 2003);
- 2) systemy kosztorysowania (...) dla wymiaru robocizny;
- 3) z zastosowaniem stawek średnich dla robocizny ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu.”

Uchwałą Zarządu (...) nr (...) z dnia 16 grudnia 2011 r. ws. zatwierdzenia zmian do o.w.u. autocasco, § 9 ust. 9 przewidziano, że:

„W przypadku wyceny, odszkodowanie ustala się z uwzględnieniem podatku VAT w oparciu o:

- 1) ceny materiałów i nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, tj. części zamiennych, których producent zaświadcza, że są tej samej jakości co części stosowane do montażu pojazdu danej marki przez jego producenta;
- 2) systemy kosztorysowania (...) dla wymiaru robocizny;
- 3) z zastosowaniem stawki za jedną roboczogodzinę ustaloną w oparciu o średnie ceny usług, stosowanych poza (...), obowiązujących na terenie miejsca naprawy pojazdu”.

Nowe warunki ubezpieczenia miały zastosowanie do umów ubezpieczenia zawartych od dnia 11 lutego 2012 r. (§ 13 ust. 2).

Do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, na podstawie wyroku SOKiK wydanego ws. o sygn. akt XVII AmC 147/05, pod nr (...) wpisano postanowienie o treści:

„ Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A., - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie

działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów (...), (...) lub innych uznanych przez (...) S.A. (...)"

Zasady rozpatrywania roszczeń poszkodowanych w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego ustalone zostały w dokumentach wewnętrznych (...), tj. m.in. w stosowanym do dnia 2 stycznia 2012 r. przez Departament Likwidacji Szkód Indywidualnych „Podręczniku do szkód standardowych”. W dokumencie tym zawarto następujące zasady:

- „roszczenie poszkodowanego o wypłatę odszkodowania za wynajem pojazdu zastępczego jest uzasadnione tylko w przypadku, gdy poszkodowany w związku z niemożnością korzystania z uszkodzonego pojazdu poniósł szkodę majątkową /art. 361 § 2 k.c./” (pkt 1);

- odszkodowanie w zakresie obejmującym najem pojazdu zastępczego nie przysługuje, „jeżeli pojazd służył poszkodowanemu tylko do zaspokojenia potrzeb osobistych m.in. dojazdu na działkę, dojazdu do pracy jeżeli do pracy może dojechać w podobnym czasie środkiem komunikacji publicznej itp. W tym przypadku poszkodowany nie poniósł bowiem szkody majątkowej, lecz szkodę niemajątkową, polegającą na utracie wygód i przyjemności ...” (pkt 3);

- „Podstawą do ustalenia zasadności wynajęcia pojazdu zastępczego jest przede wszystkim wykazanie konieczności prowadzenia działalności przy użyciu samochodu m.in. poprzez wykazanie, że nie było możliwe korzystanie ze środków komunikacji miejskiej, a przejazdy TAXI byłyby droższe niż koszt wynajęcia pojazdu zastępczego.” (pkt 8);

- w pkt 5 przewidziano z kolei, że przy ustalaniu okresu, za który ubezpieczyciel zwracał koszty wynajmu, uwzględnia się czas technologicznie niezbędny dla naprawy, a nie czas rzeczywisty naprawy pojazdu.

W dokumencie „Instrukcja –uznanie roszczenia pojazdu zastępczego w (...) S.A.” z dnia 3 stycznia 2012 r. (nr (...)), obowiązującym od dnia 3 stycznia 2012 r. do dnia 19 maja 2012 r., w § 4 przewidziano, że:

„Poszkodowany może żądać zrekompensowania uszczerbku majątkowego polegającego na niemożności korzystania z uszkodzonego pojazdu. Powyższa zasada dotyczy osób prawnych i fizycznych. Zwrot kosztów związanych z wynajmem pojazdu zastępczego co do zasady przysługuje zarówno osobom prowadzącym działalność gospodarczą, jak i osobom fizycznym nieprowadzącym takiej działalności. Dlatego przy rozpatrywaniu tego typu roszczeń rezygnujemy z obligatoryjnego gromadzenia dokumentów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej lub uzasadniających konieczność/niezbędność korzystania z pojazdu zastępczego (np. udokumentowania faktu prowadzonej działalności poprzez złożenie zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej...”.

Od dnia 20 maja 2012 r. dokument ten zastąpiła „Instrukcja – uznanie roszczenia pojazdu zastępczego w (...) S.A.”(nr (...)).

W § 4 ust. 4 pkt 1 lit. e ww. „Instrukcji” z dnia 3 stycznia 2012 r. wskazano, że w zakresie sposobu obliczania okresu, za który ubezpieczyciel pokryje koszty najmu pojazdu zastępczego uwzględnia się, m.in., okres oczekiwania na sprowadzenie części zamiennych – w granicach maksymalnie 2 dni roboczych. Natomiast w kolejnej wymienionej „Instrukcji”, obowiązującej od dnia 20 maja 2012 r., przewidziano, że „weryfikacja okresu najmu pojazdu zastępczego odbywa się zgodnie z zasadami rozpatrywania roszczeń dotyczących zwrotu kosztów najmu samochodu zastępczego, które zostały zawarte w aktualnych wytycznych (...), zaaprobowanych przez (...)” (§ 4 ust. 3).

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 2011 r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik, o czym zawiadomiono przedsiębiorcę. Z kolei pismem z dnia 31 sierpnia 2012 r. zawiadomiono (...) o zakończeniu zbierania materiału dowodowego i o możliwości zapoznania się z tym materiałem.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Za zasadne Sąd Okręgowy uznał zarzuty dotyczące naruszenia przepisów o właściwości i przekroczenia przez dyrektora Delegatury UOKiK zakresu umocowania, wskazując, że zgodnie z art. 29 uokik Prezes Urzędu jest jednoosobowym centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów, który powierzone mu zadania realizuje przy pomocy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 uokik w skład Urzędu wchodzi Centrala w W. oraz delegatury Urzędu w B., w G., w K., w K., w L., w Ł., w P., w W. i we W..

Na podstawie delegacji z art. 33 ust. 3 ustawy Prezes Rady Ministrów określił w drodze rozporządzenia z dnia 1 lipca 2009 r. właściwość miejscową i rzeczową delegatur Urzędu w sprawach z zakresu działania Prezesa Urzędu po uwzględnieniu charakteru i liczby spraw występujących na danym terenie (rozporządzenie w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Dz. U. z dnia 7 lipca 2009 r.).

Delegatury stosownie do §2 Rozporządzenia wykonują zadania w postaci sprawowania kontroli, prowadzenia postępowań wyjaśniających, antymonopolowych w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w sprawach kar pieniężnych; przekazywania informacji, współpracy z wojewódzkimi inspektorami Inspekcji Handlowej, udzielania pomocy. Zasadą ustanowioną §5 Rozporządzenia jest, że postępowania w sprawach naruszania zbiorowych interesów konsumentów prowadzi delegatura właściwa miejscowo ze względu na siedzibę przedsiębiorcy stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Wyjątek od reguły wprowadza §5 ust. 2 Rozporządzenia dla praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które ujawniają się na całym lub znacznej części rynku krajowego, wówczas właściwy w tych sprawach jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Centrala w W.. Jednak Prezes Urzędu korzystając z uprawnień art. 33 ust. 5 uokik może sprawę należącą do swojej właściwości przekazać do załatwienia wskazanej delegaturze pod warunkiem, że jest to szczególnie uzasadniony przypadek. Jest to wyjątek od art. 33 ust. 3 uokik, gdzie właściwość miejscowa delegatur jest określona Rozporządzeniem z uwzględnieniem charakteru i liczby spraw występujących na danym terenie. Na podstawie art. 33 ust. 5 chodzi zatem o „indywidualną sprawę” z właściwości Centrali.

Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie właściwa była Centrala w W., bowiem w uzasadnieniu decyzji przy nakładaniu kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę ogólnopolski zakres stwierdzonych naruszeń.

Zdaniem Sądu Okręgowego dyrektorzy delegatur posiadają kompetencje do wydawania postanowień i decyzji w imieniu Prezesa Urzędu co do zasady w sprawach z zakresu właściwości swoich delegatur, a drodze wyjątku w wyniku przekazania sprawy delegaturze, bądź na podstawie indywidualnego upoważnienia Prezesa UOKiK wydanego na podstawie art. 268a k.p.a. w związku z §2 ust. 1 Statutu.

Sąd Okręgowy wskazał, że upoważnienie z dnia 22 grudnia 2011 r. określa podstawę prawną - art. 33 ust. 4 i 5 uokik, i na tej podstawie upoważnia Delegaturę Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we W. do podjęcia czynności wynikających z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczących wszczęcia i prowadzenia postępowania w trybie art. 49 ust. 1 w związku z art. 24 tej ustawy oraz do wydania decyzji w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów – przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. oraz upoważnienie dyrektora Delegatury do podpisania decyzji w sprawie.

Sąd Okręgowy uznał, że powyższe upoważnienie, mimo powołania się na przepisy o przekazaniu, nie przekazuje sprawy delegaturze tylko upoważnia delegaturę do wymienionych zadań. Upoważnienie delegatury do zadań, które nie mieszczą się w jej uprawnieniach określonych Rozporządzeniem tj. „wszczęcia postępowania” i „wydania decyzji” stanowi przekazanie ustawowych kompetencji Prezesa Urzędu jednostce nie posiadającej osobowości prawnej, która nie może działać w imieniu organu. Zdaniem Sądu Okręgowego tylko organ jakim jest Prezes Urzędu może wydać postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (art. 101 ust. 2 uokik) i wydać decyzję w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (art. 31 ust. 2 uokik).

Aby dyrektor Delegatury wszczął postępowanie i wydał decyzję w imieniu Prezesa Urzędu w sprawie nie należącej do właściwości delegatury musi być przypadek przekazania sprawy i w to w okolicznościach szczególnie uzasadnionych albo posiadania indywidualnego upoważnienia do działania w imieniu Prezesa Urzędu jako organu uzyskanego na podstawie art. 268a k.p.a. w zw. z §2 Statutu.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał, że postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie i decyzja częściowa nr (...) są aktami wydanymi bez upoważnienia, gdyż dyrektor delegatury nie nabył go ani na podstawie art. 33 ust. 6 uokik ani na podstawie upoważnienia z dnia 22 grudnia 2011 r.

Odnosząc się do dalej idących zarzutów zawartych w odwołaniu Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik oraz art. 27 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 i ust. 2 uokik.

Zdaniem Sądu Okręgowego, z uwagi na zasady ustalania niedozwolonego charakteru postanowienia wzorca umowy, nie jest możliwe traktowanie jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. zachowania innego przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i nakładanie kar pieniężnych z tego tytułu.

Sąd Okręgowy przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroków z 14 kwietnia 2010 r., III SK 1/10 oraz z 1 czerwca 2010 r., III SK 5/10, w których Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że w sprawach z odwołania od decyzji nakładającej karę pieniężną na przedsiębiorcę zachodzi potrzeba weryfikacji takich decyzji z zachowaniem wymagań analogicznych do tych, jakie obowiązują sąd orzekający w sprawie karnej (por. też zawarte w tych wyrokach wyjaśnienia dotyczące orzecznictwa ETPC - wyrok z 24 września 1997 r. w sprawie 18996/91 (...) przeciwko Grecji, LEX nr 79585; decyzja ETPC z 23 marca 2000 r. w sprawie 36706/97 (...) przeciwko Grecji, LEX nr 520369). Wykorzystanie przez organ regulacyjny jego kompetencji do nałożenia kary pieniężnej musi poprzedzać wykazanie, że zachodzą przewidziane w ustawie przesłanki kary.

Sąd Okręgowy uznał, że w postępowaniu opartym na naruszeniu art. 24 uokik na Prezesie Urzędu spoczywa ciężar dowodu co do wykazania zaistnienia trzech przesłanek, tj. działania przedsiębiorcy, działania bezprawnego i działania naruszającego zbiorowe interesy konsumentów, przy czym skoro jako bezprawne nie może być uznane działanie przedsiębiorcy stosującego postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, ale nie będącego stroną postępowania, w wyniku którego te postanowienia zostały wpisane do rejestru, to bezprawność musi być wykazana na zasadach ogólnych. Tylko wtedy, gdy stosowane postanowienie jest bezprawne i narusza zbiorowe interesy konsumentów może być uznane za niedozwoloną praktykę.

W uzasadnieniu decyzji Prezes Urzędu uznał, że jest bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorca umowy wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień umownych ze względu na takie zdefiniowanie w art. 24 uokik i rozszerzoną skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. (strona 15 decyzji). W związku z tym, że nie zostały wskazane normy, czy to prawne czy moralne, którym działanie przedsiębiorcy uchybiło, Sąd Okręgowy uznał, że nie została wykazana bezprawność działania przedsiębiorcy wskazując, iż samo odwołanie się do bezprawności jako jednego z przypadków wymienionych w art. 24 ust. 2 uokik – gdy ten przypadek nie polega na sprzeczności z ogólnie przyjętym porządkiem prawnym (jak pkt 2 i 3) tylko na sprzeczności z postanowieniami uznymi za niedozwolone w konkretnym układzie procesowym stron i w konkretnym wzorcu – nie stanowi wykazania przesłanki bezprawności.

Uznając, że czyn, który stanowił przesłankę do wydania decyzji opartej na przepisie art. 27 ust. 1 i 2 uokik nie miał miejsca, a tym samym decyzja w punkcie I nie znajduje oparcia w prawie materialnym, Sąd Okręgowy uchylił decyzję na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c., stwierdzając, że w konsekwencji uchylecia pkt I nie zachodzi podstawa do nałożenia kary pieniężnej, co pozwala na pominięcie rozważenia zarzutów dotyczących wymiaru nałożonej kary pieniężnej.

Za niezasadne Sąd Okręgowy uznał natomiast zarzuty skierowane przeciwko rozstrzygnięciu zawartemu w pkt II sentencji zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy wskazał, że niemożność korzystania z samochodu przez poszkodowanego, czy to na skutek uszkodzenia, czy zniszczenia pojazdu, stanowi - w świetle art. 361 § 1 k.c. - normalne, typowe następstwo działania/zaniechania, z którego wynika szkoda. Zatem, jeżeli poszkodowany poniósł w związku z tym zdarzeniem koszty na wynajem pojazdu zastępczego, które były konieczne, to trzeba przyjąć, że mieszczą się one w granicach skutków uszczerbku podlegającego wyrównaniu. Kwota jaką poszkodowany uiścił z tytułu wynajmu tego samochodu, jest więc szkodą, jaka została spowodowana w jego majątku wskutek zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego. Zwrot kosztów wynajmu samochodu zastępczego za okres oczekiwania na naprawę samochodu, czyli w okresie, gdy szkoda w pojeździe nie została jeszcze naprawiona, mieści się bowiem w granicach adekwatnego związku przyczynowego w rozumieniu przywołanego przepisu i jest objęty zakresem obowiązku naprawienia szkody przez ubezpieczyciela w ramach odpowiedzialności OC. Zdaniem Sądu Okręgowego, poszkodowany ma prawo korzystać z pojazdu zastępczego przez czas naprawy swojego samochodu i to niezależnie od tego, do jakich celów pojazd mu służył. Brak jest bowiem podstaw do tego, by różnicować zakres szkody poniesionej przez użytkownika samochodu uszkodzonego w wyniku wypadku, w zależności od tego, czy poszkodowany korzystał z pojazdu jako przedsiębiorca, czy osoba fizyczna. Należy przyjąć, że skoro samochód został nabyty, to po to, aby z niego korzystać, niezależnie od tego, czy w celu prowadzenia działalności zarobkowej, gospodarczej, czy w celach prywatnych.

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał zarzuty powoda odnoszące się do ustalenia, że zarzucana praktyka miała charakter generalny i skierowana była do wszystkich konsumentów, podczas gdy – zdaniem powoda – odmowa ta miała charakter marginalny, dotyczyła jedynie 0,48% zgłoszonych roszczeń i wynikała z indywidualnej oceny każdego przypadku.

Sąd Okręgowy wskazał, że praktyki antykompatytywne wymierzone są w zbiorowe interesy konsumentów, zatem odnoszą się do obecnych, przyszłych, jak też potencjalnych konsumentów – kontrahentów przedsiębiorcy, któremu stawiany jest zarzut stosowania tych praktyk. Wskazuje się, że źródło tych praktyk stanowi przewaga przedsiębiorcy nad nieprofesjonalnymi uczestnikami obrotu gospodarczego, przejawiająca się nie tyle w indywidualnych transakcjach, co w relacjach z nieskonkretyzowaną liczebnie grupą odbiorców. Wobec tego, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów nie ogranicza się jedynie do działań powtarzalnych, lecz obejmuje również jednorazowe, incydentalne czy też okazjonalne zachowanie (działanie lub zaniechanie) przedsiębiorcy, jeśli tylko jego skutkiem będzie naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. Bezprawne działania przedsiębiorcy skierowane są w tym przypadku zarówno do wszystkich aktualnych, jak i przyszłych, potencjalnych kontrahentów, posiadających status konsumenta. Sąd Okręgowy podniósł też, że umowę ubezpieczenia zawiera wprawdzie z ubezpieczycielem ubezpieczający, niemniej jednak w wyniku umowy na rzecz osoby trzeciej stosunek prawny powstaje z ubezpieczonym, którym może być też konsument.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powodowa Spółka stosowała jednolitą wobec wszystkich konsumentów praktykę w zakresie rozpoznawania roszczeń o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, kierując się w tym zakresie procedurą wskazaną w „Podręczniku do szkód standardowych” (k. 360-361 verte akt admin). We wskazanym dokumencie przewidziano, że: „roszczenie poszkodowanego o wypłatę odszkodowania za wynajem pojazdu zastępczego jest uzasadnione tylko w przypadku, gdy poszkodowany w związku z niemożnością korzystania z uszkodzonego pojazdu poniósł szkodę majątkową /art. 361 § 2 k.c./” (pkt 1), zaś odszkodowanie w zakresie obejmującym najem pojazdu zastępczego nie przysługuje, „jeżeli pojazd służył poszkodowanemu tylko do zaspokojenia potrzeb osobistych m.in. dojazdu na działkę, dojazdu do pracy jeżeli do pracy może dojechać w podobnym czasie środkiem komunikacji publicznej itp. W tym przypadku poszkodowany nie poniósł bowiem szkody majątkowej, lecz szkodę niemajątkową, polegającą na utracie wygód i przyjemności ...” (pkt 3); „Podstawą do ustalenia zasadności wynajęcia pojazdu zastępczego jest przede wszystkim wykazanie konieczności prowadzenia działalności przy użyciu samochodu m.in. poprzez wykazanie, że nie było możliwe korzystanie ze środków komunikacji miejskiej, a przejazdy TAXI byłyby droższe niż koszt wynajęcia pojazdu zastępczego.” (pkt 8). Natomiast w pkt 5 przewidziano, iż przy ustalaniu okresu, za który ubezpieczyciel zwracał koszty wynajmu, uwzględniano czas technologicznie niezbędny dla naprawy, a nie czas rzeczywisty naprawy pojazdu.

Zdaniem Sądu Okręgowego przywołane zapisy pozostają w ewidentnej sprzeczności z przedstawionym powyżej poglądem, co do przysługiwania poszkodowanemu odszkodowania w zakresie wynajmu pojazdu zastępczego, wskutek zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego. Powyższy dokument wykorzystywany był przez Departament Likwidacji Szkód Indywidualnych odwołującej się Spółki, miał zatem powszechne zastosowanie. Przyjęty w dokumencie model postępowania przy rozpoznawaniu roszczeń o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, stanowił podstawę odmowy uznania tych roszczeń, bądź zaniżania należnego w tym zakresie odszkodowania, w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Wskazany sposób rozpatrywania roszczeń miał powszechne zastosowanie, tj. stosowano go wobec aktualnych konsumentów, jak również miał być wykorzystany względem potencjalnych poszkodowanych dochodzących analizowanych roszczeń. Tym samym, ów powszechny zakres bezprawnej praktyki (...) oraz potencjalna możliwość naruszenia interesów każdego konsumenta przemawiają zdaniem Sądu Okręgowego za przyjęciem, iż w analizowanej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów. Przy ocenie tej praktyki, bez znaczenia pozostaje wobec tego okoliczność dotycząca faktycznej liczby uwzględnionych i oddalonych roszczeń z tytułu najmu pojazdu zastępczego. Dla jej stwierdzenia wystarczy bowiem samo zagrożenie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, nie jest zaś konieczne wystąpienie rzeczywistego naruszenia.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił też zarzutu naruszenia przepisu art. 22⁽¹⁾ k.c. w zw. z art. 24 ust. 1 i 2 uokik uzasadnionego wskazaniem, że poszkodowany będący osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, który zgłasza zakładowi ubezpieczeń roszczenie na podstawie art. 822 § 4 k.c. nie jest konsumentem, zatem stosując praktykę opisaną w pkt II sentencji decyzji (...) nie dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Zdaniem powoda, wskazana osoba występując z roszczeniem do ubezpieczyciela nie dokonuje z zakładem ubezpieczeń czynności prawnej i z tego względu nie może być uznana za konsumenta.

Ustosunkowując się do powyższego zarzutu Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Natomiast stosownie do treści § 4 przywołanego przepisu, uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Sąd Okręgowy wskazał, że poszkodowany, który dochodzi roszczenia o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego (tj. uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia OC) nie jest de facto stroną umowy ubezpieczenia, gdyż ta zawierana jest pomiędzy zakładem ubezpieczeń (ubezpieczycielem) a posiadaczem pojazdu mechanicznego (ubezpieczającym/ubezpieczonym). Niemniej jednak Sąd Okręgowy uznał, iż z momentem wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego poszkodowanemu przysługuje bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi roszczenie prawno-ubezpieczeniowe, które w doktrynie kwalifikowane jest jako specyficzna figura prawna, niepodlegająca zaliczeniu do tradycyjnej konstrukcji roszczenia deliktowego czy kontraktowego (tzw. *actio directa*). Pomiedzy ubezpieczycielem a poszkodowanym powstaje zatem szczególna relacja prawna, do której mają zastosowanie przepisy prawa ubezpieczeń oraz przepisy prawa cywilnego dotyczące obowiązku naprawienia szkody. Na gruncie tych przepisów poszkodowanemu przysługują dwa odrębne roszczenia odszkodowawcze – tj. roszczenie przeciwko ubezpieczonemu oraz roszczenie względem ubezpieczyciela. Pomiedzy tymi roszczeniami zachodzi ścisła współzależność polegająca na tym, że oba roszczenia istnieją obok siebie dopóty, dopóki jedno z nich nie zostanie zaspokojone, gdyż poszkodowany nie może uzyskać dwóch odszkodowań, a o tym, w jaki sposób i w jakiej kolejności nastąpi realizacja przysługującego mu odszkodowania decyduje sam, kierując żądanie przeciwko ubezpieczonemu albo ubezpieczycielowi, albo przeciwko obu nim równocześnie. Odpowiedzialność ubezpieczyciela ma w tym przypadku charakter akcesoryjny - ubezpieczyciel ponosi ją tylko wtedy i tylko w takim zakresie, w jakim odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczony sprawca. Z powyższego wynika, że z chwilą zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego, rodzącego odpowiedzialność odszkodowawczą, powstaje specyficzny trójstronny stosunek prawny łączący poszkodowanego, ubezpieczonego oraz ubezpieczyciela (por. np. wyroki: Sądu Najwyższego z 19.10.2011 r., sygn. akt II CSK 86/11, LEX nr 1096037; Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 10.04.2013 r., sygn. akt I ACa 1354/12, LEX nr 1313322; Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 5.08.2009 r., sygn. akt I ACa 480/09, LEX nr 756599).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, przyjmując szeroką definicję konsumenta z art. 22¹ k.c. uznał, że poszkodowanemu, dochodzącemu od ubezpieczyciela roszczeń z umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, przysługuje status konsumenta.

Mimo uznania wskazanych wyżej zarzutów za bezzasadne, Sąd Okręgowy wskazał, że zarzuty naruszenia art. 33 ust. 6 w zw. z przepisem art. 268a k.p.a. oraz art. 24 ust. 2 pkt 1 prowadzą do uchylenia decyzji w całości na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zaliczając do niezbędnych kosztów procesu strony powodowej poniesione przez nią koszty sądowe w postaci opłaty stałej w wysokości 1000 zł oraz wynagrodzenie adwokata należne stosownie do § 18 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013, poz. 461) w wysokości 360,00 zł z opłatą od pełnomocnictwa 17,00 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 33 ust. 5 i 6 uokik poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie na skutek uznania, że nie doszło do przekazania sprawy, a Dyrektor Delegatury UOKiK we W. nie posiadał upoważnienia do wydania postanowienia o wszczęciu postępowania oraz decyzji częściowej objętej odwołaniem;

- art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że powód nie stosował praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w tym przepisie, ponieważ nie był stroną postępowania, w wyniku którego postanowienie wzorca umowy zostało wpisane do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone;

- art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 27 ust. 1 i ust. 2 uokik poprzez ich nie zastosowanie w sprawie;

2. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c., poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na uznaniu, że upoważnienie z dnia 22 grudnia 2011 r. nie przekazuje sprawy delegaturze, lecz tylko upoważnia delegaturę do wykonania wymienionych w nim zadań, podczas gdy z treści upoważnienia wynika jednoznacznie, że czynności w nim opisane wyczerpują pojęcie „przekazania sprawy”.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie odwołania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie – Sądowi ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego częściowo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własne.

Za bezzasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Przed wszystkim wskazać należy, iż dla skuteczności podniesienia takiego zarzutu nie wystarcza samo stwierdzenie o wadliwości dokonanej oceny dowodów, konieczne jest także wskazanie przyczyn dyskwalifikujących w tym zakresie postępowanie Sądu orzekającego.

Ponadto art. 233 § 1 k.p.c. dotyczy oceny dowodów, zaś zarzuty podniesione w apelacji odnoszą się do treści upoważnienia stanowiącego podstawę kompetencji do wydania decyzji przez Delegaturę UOKiK

W istocie podniesiony zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. nie odnosi się więc ani do oceny dowodów, ani do wadliwości ustaleń faktycznych, ale do oceny, czy treść upoważnienia pozwala na przyjęcie kompetencji Dyrektora Delegatury we W. do wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny w tym zakresie uznał za zasadne podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art. 33 ust. 5 i 6 uokik.

Zgodnie z art. 33 ust. 3 uokik Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, właściwość miejscową i rzeczową delegatur UOKiK w sprawach z zakresu działania Prezesa UOKiK, uwzględniając charakter i liczbę spraw występujących na danym terenie. Stosownie do treści § 5 ust. 1 rozporządzenia właściwość postępowania w sprawach naruszania zbiorowych interesów konsumentów prowadzi delegatura właściwa miejscowo ze względu na siedzibę przedsiębiorcy stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli jednak praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów ujawniają się na całym lub znacznej części rynku krajowego, właściwy w tych sprawach jest Prezes UOKiK - Centrala w W. (§ 5 ust. 2 rozporządzenia).

Mając na względzie fakt, iż siedziba powodowej Spółki znajduje się w W., a zarzucana powodowi praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów ujawniała się na całym rynku krajowym, do prowadzenia postępowania właściwy był zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezes UOKiK - Centrala w W..

Niewątpliwie delegatury UOKiK oprócz spraw należących do ich właściwości mogą załatwiać inne sprawy przekazane im przez Prezesa UOKiK (art. 33 ust. 4 uokik). W oparciu o art. 33 ust. 5 uokik w szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes UOKiK może sprawę należącą do właściwości delegatury przejąć lub przekazać do załatwienia innej delegaturze albo sprawę należącą do swojej właściwości przekazać do załatwienia wskazanej delegaturze.

Tym samym, konkretna delegatura jest właściwa do załatwienia danej sprawy, bądź wówczas, gdy wynika to z przepisów § 1-6 rozporządzenia, bądź wówczas, gdy sprawa (należąca do właściwości innej delegatury lub Centrali w W.) zostanie jej przekazana przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 33 ust. 5 uokik, przy czym decyzje i postanowienia w sprawach przekazanych do załatwienia przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 33 ust. 5 uokik dyrektorzy delegatur wydają w imieniu Prezesa Urzędu (art. 33 ust. 6 uokik). Zatem przekazanie sprawy delegaturze przez Prezesa UOKiK w oparciu o art. 33 ust. 5 uokik skutkuje uzyskaniem przez dyrektora delegatury ustawowego upoważnienia do wydawania decyzji i postanowień w imieniu Prezesa UOKiK. Nie ma zatem potrzeby odwoływania się do konstrukcji przewidzianej w art. 286a k.p.a. w zw. z art. 83 uokik, zgodnie z którym organ administracji publicznej może upoważniać, w formie pisemnej, pracowników obsługujących ten organ do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń. Takie upoważnienie w przypadku dyrektora delegatury w zakresie spraw należących do właściwości delegatury wynika bowiem wprost z art. 33 ust. 6 uokik.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko pozwanego, że przepisy uokik oraz k.p.a. nie precyzują formy, w jakiej ma nastąpić przekazanie sprawy. Nie ulega jednak wątpliwości, iż Prezes UOKiK jest uprawniony do przekazania konkretnej, jednoznacznie określonej sprawy, której tożsamość wyznaczają: określenie przedsiębiorcy, przeciwko któremu toczy się postępowanie (aspekt podmiotowy) oraz przedmiot tego postępowania.

Prezes UOKiK pismem z dnia 22 grudnia 2011 r. upoważnił Delegaturę we W. do podjęcia czynności wynikających z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dotyczących wszczęcia i prowadzenia postępowania w trybie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 24 tej ustawy oraz do wydania decyzji w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

– przeciwko Towarzystwu (...) SA z siedzibą w W.. Pismo zawierało także upoważnienie Dyrektora Delegatury do podpisania decyzji w tej sprawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pismem z dnia 22 grudnia 2011 r. Prezes UOKiK przekazał Delegaturze we W., na podstawie art. 33 ust. 5 uokik, sprawę dotyczącą stosowania przez powoda praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i w takim zakresie Delegatura we W. była właściwa do prowadzenia postępowania (art. 33 ust. 4 uokik) i w takim też zakresie Dyrektor Delegatury we W. był upoważniony do wydawania decyzji i postanowień w imieniu Prezesa UOKiK (art. 33 ust. 6 uokik).

Wobec tego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Delegatura we W. była właściwa do wydania zarówno postanowienia o wszczęciu postępowania określającego jego przedmiot, jak i do wydania decyzji częściowej z dnia 31 grudnia 2012 r. w zakresie do stwierdzenia stosowania przez powoda praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, jak i praktyki ograniczającej zakres odpowiedzialności powodowej Spółki wobec konsumentów realizujących roszczenia w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdu.

Tym niemniej za niezasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzuty pozwanego odnoszące się do praktyki objętej punktem I zaskarżonej decyzji.

Istota praktyki stwierdzonej punktem I zaskarżonej decyzji polegała na stosowaniu przez powodową Spółkę postanowienia umownego wpisanego na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1265.

Sąd Okręgowy wskazał, iż Prezes UOKiK, dokonując analizy stosowanego przez powoda postanowienia odniósł się do postanowienia wpisanego do rejestru pod pozycją 1265 i uzasadnienia wyroku, na podstawie którego klauzula została do niego wpisana jako sprzeczna z art. 385¹ §1 k.c. i uznał, że przedmiotem zarzutu nie jest kwestia umożliwienia ubezpieczonemu wyboru metody likwidacji szkody, o czym stanowił § 9 ust. 9 OWU autocasco, gdyż postanowienie to nie jest objęte zarzutem postępowania. Postawiony zarzut dotyczył tożsamości § 9 ust. 10 OWU autocasco, stosowanego przez (...) SA z klauzulą wpisaną do rejestru pod nr (...) w tym zakresie, w jakim na mocy obu tych postanowień zakład ubezpieczeń uprawniony był do ustalania należnego konsumentowi odszkodowania według wartości netto, tj. bez podatku VAT. Prezes Urzędu podkreślił, że z wyroków sądów wynika, że odszkodowanie uwzględniające także podatek VAT jest konsumentowi należne bez względu na to, czy dokona naprawy uszkodzonego pojazdu (dzięki czemu otrzyma faktury, rachunki), czy naprawy nie dokona. Tymczasem, jak wskazał powód w odwołaniu, z uzasadnienia wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie którego zostało uznane za niedozwolone postanowienie wzorca umowy wpisane pod nr (...) wynikało, że uznanie postanowienia za niedozwolone nastąpiło ze względu na niejednoznaczne wskazanie przez ubezpieczyciela źródła wyceny, które będzie brane pod uwagę przez zakład ubezpieczeń do oszacowania kosztów naprawy („...lub innych uznanych”).

Art. 24 ust. 1 uokik stanowi, że zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przy czym zgodnie z ust. 2 przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) (pkt 1). W piśmiennictwie nie budzi wątpliwości, że art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy znajduje zastosowanie do przedsiębiorcy, który nie stosuje się do orzeczonego zakazu wykorzystywania niedozwolonych postanowień umowy (zob. M. Rejda, Postępowanie w sprawie uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy. Komentarz, Warszawa 2009, s. 133 i 138; R. Trzaskowski, Przesłanki i skutki uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 47936-47945 k.p.c.) (w:) red. E. Holewińska-Łapińska, Prawo w działaniu. 6. Sprawy cywilne, Warszawa 2008, s. 238). Sporna natomiast w doktrynie i orzecznictwie jest kwestia, czy stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i

Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Tym niemniej dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej kwestia ta nie ma znaczenia, z uwagi na fakt, że w ocenie Sądu Apelacyjnego postanowienie zawarte we wzorcu stosowanym przez powodową Spółkę nie jest tożsame z klauzulą wpisana do rejestru pod pozycją 1265.

Do rejestru klauzul niedozwolonych pod pozycją 1265 wpisano postanowienie o treści:

„Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A.,

- średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości naprawy na terenie ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy itp.) ustalonych na podstawie katalogów (...), (...) lub innych uznanych przez (...) S.A. (...).”

Stosowane przez powodową Spółkę postanowienie objęte decyzją brzmi następująco:

„W przypadku wyceny wysokość szkody ustala się w cenach netto, tj. bez naliczania podatku od towarów i usług (VAT), w oparciu o:

1) ceny materiałów nieoryginalnych części zamiennych o porównywalnej jakości, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. ws. wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (DZ. U. nr 38, poz. 329 z dnia 6 marca 2003);

2) systemy kosztorysowania (...) dla wymiaru robocizny;

z zastosowaniem stawek średnich dla robocizny ustalonych na terenie miejsca zamieszkania posiadacza pojazdu.”

Klauzule niedozwolone są elementem stosunków umownych kształtowanych postanowienia wzorców stosowanych przez przedsiębiorców w relacjach z konsumentami, ale nie ma podstaw do uznania, że pełnią funkcję zbliżoną do przepisów prawa. Przesłanką do stwierdzenia praktyki opisaną w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik jest przede wszystkim tożsamość postanowień stosowanych przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami w klauzulą wpisana do rejestru.

W ocenie Sądu Apelacyjnego istotą obu postanowień jest sposób kalkulacji szkody, jednak z zastosowaniem odmiennych sposobów i przesłanek ustalania jej wysokości. Sam fakt pominięcia przy wycenie szkody podatku VAT nie może prowadzić do oceny, że obie klauzule są tożsame, gdyż kwestia podatku VAT jest istotna na etapie wypłaty odszkodowania, a nie samej kalkulacji szkody i przyjętych zasad wyceny, co jest istotą obu postanowień.

Tym samym nie było podstaw do stwierdzenia stosowania przez powoda praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych w punkcie I decyzji, co zdaniem Sądu Apelacyjnego powinno prowadzić do usunięcia wadliwej decyzji w tym zakresie z obrotu prawnego w drodze wyroku uchylającego zaskarżoną decyzję. W konsekwencji należy też uznać, że nie miało miejsce zachowanie powoda, które uzasadniałoby nałożenie kary, o którym mowa w punkcie III zaskarżonej decyzji, co uzasadnia uchylene decyzji także w tym punkcie.

Na uwzględnienie zasługuje zaś apelacja w części odnoszącej się do punktu II decyzji.

W tym zakresie Sąd Okręgowy uznał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że stosowana przez powoda praktyka, polegająca na uznaniu, że brak możliwości korzystania z pojazdu zastępczego jest szkodą niemajątkową, co w konsekwencji wyłącza lub ogranicza prawo konsumentów do refundacji kosztów najmu samochodu zastępczego, jest bezprawna i narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela powyższe stanowisko.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że niemożność korzystania z samochodu przez poszkodowanego, czy to na skutek uszkodzenia, czy zniszczenia pojazdu, stanowi - w świetle art. 361 § 1 k.c. - normalne, typowe następstwo działania, z którego wynika szkoda. Zatem, jeżeli poszkodowany poniósł koszty wynajmu pojazdu zastępczego, które były konieczne i pozostawały w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem wyrządzającym szkodę, to koszty te stanowią element szkody podlegającej naprawieniu.

Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela pokrywa się z zakresem odpowiedzialności sprawcy szkody, z którym związany jest umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Granicę tej odpowiedzialności określają normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika (art. 361 § 1 k.c.). W uchwale z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11, LEX nr 1011468) Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedzialność ubezpieczyciela za następstwa wypadku, w którym doszło do uszkodzenia pojazdu i pozbawienia przez to poszkodowanego możliwości korzystania z własnego pojazdu przez okres potrzebny do jego naprawy, obejmuje wydatki na najem pojazdu zastępczego, które mają charakter celowy i ekonomicznie uzasadniony, niezależnie od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej. Rozumieć przez to należy wydatki niezbędne do przywrócenia poszkodowanemu utraconej wskutek wypadku możliwości korzystania z pojazdu w celu sprawnego i swobodnego przemieszczania się, uchronienia poszkodowanego przed niepotrzebną stratą czasu czy niedogodnościami związanymi z korzystaniem z komunikacji publicznej. W granicach normalnego następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda, mieści się obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez poszkodowanego na sfinansowanie korzystania z rzeczy zastępczej zgodnego z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Postulat pełnego odszkodowania przemawia więc za przyjęciem stanowiska o potrzebie zwrotu przez ubezpieczyciela tzw. wydatków koniecznych, potrzebnych na czasowe używanie zastępczego środka komunikacji w związku z niemożliwością korzystania z uszkodzonego pojazdu.

Sąd Apelacyjny podziela zatem stanowisko Sądu Okręgowego, że poszkodowany ma prawo korzystać z pojazdu zastępczego przez czas naprawy swojego samochodu i to niezależnie od tego, do jakich celów pojazd mu służył. Brak jest bowiem podstaw do tego, by różnicować zakres szkody poniesionej przez użytkownika samochodu uszkodzonego w wyniku wypadku, w zależności od tego, czy poszkodowany korzystał z pojazdu jako przedsiębiorca, w celu prowadzenia działalności zarobkowej, czy jako osoba fizyczna w celach prywatnych.

Sąd Apelacyjny podziela też stanowisko Sądu Okręgowego, że przedmiotowa praktyka naruszała zbiorowe interesy konsumentów, gdyż bezprawne działania przedsiębiorcy skierowane są w tym przypadku zarówno do wszystkich aktualnych, jak i przyszłych, potencjalnych kontrahentów, posiadających status konsumenta.

Stosowane przez powoda procedury określone w „Podręczniku do szkód standardowych” ograniczały znacząco możliwość uwzględnienia w ramach szkody majątkowej koszt wynajmu samochodu zastępczego, szczególnie w tych wypadkach, kiedy uszkodzony pojazd służył poszkodowanemu tylko do zaspokojenia potrzeb osobistych, takich jak dojazd do pracy, który może być realizowany środkami komunikacji publicznej.

Przyjęty przez powoda model postępowania przy rozpoznawaniu roszczeń o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego, stanowił podstawę odmowy uznania tych roszczeń, bądź zaniżania należnego w tym zakresie odszkodowania, w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, powyższy sposób rozpatrywania roszczeń miał powszechne zastosowanie, tj. stosowano go wobec aktualnych konsumentów, jak również miał być wykorzystany względem potencjalnych poszkodowanych dochodzących analizowanych roszczeń. Tym samym, ów powszechny zakres bezprawnej praktyki (...) oraz potencjalna możliwość naruszenia interesów każdego konsumenta przemawiają za przyjęciem, iż w analizowanej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów. Przy ocenie tej praktyki, bez znaczenia pozostaje wobec tego okoliczność dotycząca faktycznej liczby uwzględnionych i oddalonych roszczeń z tytułu najmu pojazdu zastępczego. Dla jej stwierdzenia wystarczy bowiem samo zagrożenie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, nie jest zaś konieczne wystąpienie rzeczywistego naruszenia.

Sąd Apelacyjny nie znalazł przy tym podstaw do uznania, że skoro poszkodowany będący osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, który zgłasza zakładowi ubezpieczeń roszczenie na podstawie art. 822 § 4 k.c. nie jest konsumentem, zatem stosując praktykę opisaną w pkt II sentencji decyzji powód nie dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W uchwale z dnia 9 września 2015 r. III SZP 2/15 (Biul.SN 2015/9/21) Sąd Najwyższy uznał, że poszkodowany będący osobą fizyczną, nieprowadzącą działalności gospodarczej, dochodzący roszczenia od ubezpieczyciela w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych nie jest konsumentem w rozumieniu art. 24 w związku z art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 17 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331, ze zm.) w związku z art. 22 (1) k.c. Tym niemniej w uzasadnieniu powyższej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że poszkodowany, który za sprawą umowy zawartej przez ubezpieczającego, zyskuje na mocy art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych możliwość dochodzenia odszkodowania bezpośrednio od ubezpieczyciela, w zakresie i na warunkach wynikających z przyjętej przez ubezpieczyciela odpowiedzialności gwarancyjnej za posiadacza pojazdu, nie traci możliwości dochodzenia odszkodowania bezpośrednio od sprawcy. Zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC powoduje - za sprawą regulacji przewidującej *actio directa* - że poszkodowany zyskuje nowego dłużnika w postaci ubezpieczyciela. Odpowiedzialność za szkodę nadal ponosi sprawca, lecz dodatkowo to ubezpieczyciel staje się zobowiązany do zapłaty odszkodowania.

Zakres roszczeń przysługujących poszkodowanemu wobec ubezpieczyciela wyznacza umowa ubezpieczenia OC. Ubezpieczyciel w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej nie może ponosić szerszej odpowiedzialności, niż ta do jakiej zobowiązał się w umowie ubezpieczenia. Natomiast sprawca szkody, w tym ubezpieczający, ponosi odpowiedzialność niezależnie od wyłączeń lub ograniczeń przewidzianych w OWU ubezpieczyciela. Jeżeli wyłączenia te lub ograniczenia są sprzeczne z ustawą o ubezpieczeniach obowiązkowych, takie zachowanie ubezpieczyciela może godzić w interesy ubezpieczającego. Polisa OC nie zapewnia ubezpieczającemu takiego poziomu ochrony jego interesów majątkowych, jaki przewidziany został w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych. Dochodzi wówczas do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów - ubezpieczających, którzy nabywają produkt niepełnowartościowy z ich punktu widzenia. Status ubezpieczających jako konsumentów nie budzi zaś wątpliwości. Zakup polisy, która nie zapewnia poszkodowanemu pokrycia wszystkich szkód objętych odpowiedzialnością posiadacza pojazdu naraża ubezpieczającego, który wyrządził szkodę, na uszczerbek majątkowy, mimo iż zawierając umowę był on zainteresowany nabyciem usługi ubezpieczeniowej, która zapewni mu najpełniejszą ochronę (w granicach sumy ubezpieczenia) przed roszczeniami odszkodowawczymi poszkodowanego.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu Okręgowego tak co do bezprawności stosowanych przez powoda postanowień, jak i co do tego, że ich stosowanie godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok częściowo, oddalając odwołanie w zakresie punktu II decyzji, zaś w pozostałym zakresie apelację pozwanego oddalił na podstawie art. 385 k.p.c. uznając, że mimo częściowo błędnego uzasadnienia, zaskarżone orzeczenie w tym zakresie odpowiada prawu.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.